

ARSTKONNA ORGANISEERUMISEST EESTIS

Esimene teadaolev arstiselts Eestis oli XIX sajandil Tartus tegutsenud “Dorpater medizinische Gesellschaft”. Sinna kuulus mitmeid eestlastest arste, teiste hulgas ka Peeter Hellat (D.M. 1888) ja Henrik Koppel (D.M. 1891). Mõlemaid võib pidada ka eesti arstide organiseerumise pioneerideks.

Oluliseks eesti arstkonna kui terviku moodustumisel sai 1910. aasta, kui Tallinnas toimunud laulupidu tõi kohale palju eestisoost arste. Samal aastal koostati seltsi põhikiri, kuid mitme katse järel jäi see siiski poliitilistel põhjustel Tallinna kubermanguvalitsuses registreerimata. Alles 1912. aastal saadi luba seltsi asutamiskoosolekuks tingimusel, et selle nimi ei sisaldaks sõna “Eesti”. Nii asutatigi Tallinna raekojas Põhja-Balti Arstideselts. See lõpetas oma tegevuse 29. juulil 1919. aastal.

13. mail 1918 asutati Tartus H. Koppeli algatusel Tartu Eesti Arstide Selts, mille esimeheks valiti Aleksander Paldrok. 3. septembril 1919. aastal asutati Tallinna Eesti Arstide Selts. Järgnevatel aastatel asutati samalaadsed seltsid Pärnus (1920), Viljandis (1920), Narvas (1922), Läänemaal (1924) ja hiljem teistes kohtades. Samal ajal tegutsesid Tallinnas ja Tartus ka Saksa, Vene ja Juudi Arstide Selts. Tingituna aktiivsest piirkondlike seltside tekkest kinnitati Tallinnas 11.-12. septembril 1920. aastal toimunud I arstide päeval Eesti Arstideseltside Liidu (EASL) põhikiri. 28. veebruaril 1921 registreeriti EASLi põhikiri Haapsalu Rahukohtus. See daatum tähistab ka tänase Eesti Arstide Liidu kui EASLi järglase sünnipäeva. Edaspidi nimetati arstide päevi ka arstide kongressiks, sest nendest kujunesid oma aja arstkonna suurüritused.

EASLi seisukohad ja ettepanekud ei leidnud aga küllaldast toetust poliitikute ringkondades. Seepärast hakkas EASL juba 1926. aastast ette valmistama projekti arstide ametliku kutseesinduse loomiseks. Selleks sai 1. juulil 1935 tööd alustanud Eesti Arstide Koda (EAK), mis oli eriseaduse alusel ellu kutsutud riiklik ametiühing. Uude organisatsiooni pidid kuuluma kõik riigis praktiseerivad arstid.

EALi likvideerimiskoosolek toimus selle viimase esimehe prof. A. Lüüsi juhatusel Tartus 15. septembril 1940. Samal aastal lõpetas oma tegevuse ka Eesti Arstide Koda. 1945. aastal loodi selle asemele Eesti NSV Tervishoiutöötajate Ametiühing.

Eesti Arstide Liit taasasutati 1988. aastal. Ta on Eesti Arstideseltside Liidu õigusjärglane, täites 1992. aastast ka kutseliidu funktsioone.

INDREK ORO,
Eesti Arstide Liidu president